

NABÍDKA TÉMAT PRO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE A MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE STUDENTŮ ÚSTAVU EVROPSKÉ ETNOLOGIE FF MU

Nabízená témata mohou studentům sloužit jako inspirace při výběru obsahového zaměření závěrečných prací bakalářských a magisterských. Některá z nich jsou proto formulována obecněji a pro zpracování projektu diplomové práce je zapotřebí po konzultaci s pracovníky ÚEE jejich časová či místní konkretizace. U každého tématu je proto uveden i patřičný garant, kterého je možné kontaktovat za účelem konzultace.

ČEŠTÍ CESTOVATELÉ V POSTKOLONIÁLNÍ PERSPEKTIVĚ

(vnímání Jiných během cestování, vnímání české společnosti a českých zemí prostřednictvím Jiných)

PhDr. R. Doušek, Ph.D.

REKREACE JAKO SOCIÁLNĚ KONSTRUKTIVNÍ NÁSTROJ A PROSTŘEDEK DIFERENCIACE KRAJINY

(využívání rekreace k sociálním a osvětovým cílům, nástroj vnímání krajiny – vybrané dílčí téma)

PhDr. R. Doušek, Ph.D.

PRVOMÁJOVÉ OSLAVY VE DRUHÉ POLOVINĚ 20. STOLETÍ

(vybraná lokalita a období)

PhDr. R. Doušek, Ph.D.

OČEKÁVÁNÍ ČESKÉ SPOLEČNOSTI 90. LET 20. STOLETÍ

(společenské cíle, naděje ale také individuální taktiky aktérů – vybrané dílčí téma)

PhDr. R. Doušek, Ph.D.

URAŇÁCI NA BYSTRICKU

(proměny regionu a jeho kultury v souvislosti s těžbou uranu na Bystřicku a v Jihomoravském kraji – vybrané dílčí téma)

PhDr. R. Doušek, Ph.D.

ŽIVOT VE VESNICKÉ BYTOVCE

V 70. a 80. letech 20. století byly vybudovány v řadě vesnických lokalit bytovky (zděné i panelové), které se svou koncepcí vymykaly dosavadnímu většinovému způsobu života venkovské populace. Bakalářská práce by měla mít podobu mikrosondy vycházející především z výpovědí respondentů (osob žijících v bytovkách i ostatních obyvatel vesnice). Pozornost by měla být zaměřena na sledování případných proměn v životě lidí, kteří bydleli/bydlí ve vesnické bytovce (životní standard, vybavení, volný čas a pracovní činnosti v okolí bytovky) a sociálních vztahů jednak uvnitř společenství lidí žijících v této

soustředěné formě bydlení, jednak ve vazbě na obyvatelstvo lokality obývající standardní typ vesnického bydlení v rodinných domech. **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**

VYBRANÉ ASPEKTY Z DĚJIN ÚSTŘEDÍ UMĚLECKÉ VÝROBY

Ústředí lidové umělecké výroby sehrávalo od 40. do 90. let 20. století důležitou organizační záštitu pro existenci a další rozvoj rukodělné výroby vycházející z lidové tradice. V činnosti ÚLUV lze nalézt několik témat vhodných pro diplomové práce (např. jednotlivá odvětví rukodělné výroby a jejich vývoj pod patronací ÚLUV; geneze spolupráce etnografů s výtvarníky a vliv na formování sortimentu ÚLUV; výzkumné a dokumentační aktivity etnografů ÚLUV; provozní a organizační stránka - struktura, způsob řízení, financování, právní předpisy. Dle teritoriálního zaměření lze využít fondy ÚLUV uložené ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (Morava) a Archivu Národního muzea (Čechy) a ve fondech SOA Praha (řídící, organizační, finanční agenda). **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**

PROMĚNY POHŘEBNÍHO OBŘADU NA VESNICI V 70. A 80. LETECH 20. STOLETÍ

V 70. a 80. letech 20. století pronikal do vesnického prostředí nový jev – smuteční obřadní síně. Měly se stát nástrojem režimní politiky, jehož prostřednictvím by byl oslaben vliv církve a její participace na klíčových okamžicích v životě jedince. Smuteční obřadní síně měly proto přispět k prosazení občanských pohřbů. Práce by měla mít podobu lokální mikrosondy vycházející především z výpovědí respondentů, případně dobové reflexe v místních kronikách a tisku (zpravodaj obce apod.). Cílem je postihnout proměny (formální, obsahové), které vybudování smuteční obřadní síně přinesly do života lokálního společenství, průběhu pohřbu i názory obyvatel na uplatnění tohoto původem cizorodého prvku (např. v kontextu ideologického preferování této formy smutečního obřadu). **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**

OSOBNOST MILOŠE (BOHUMILA) KAŠLÍKA A JEHO PŘÍNOS PRO DOKUMENTACI TRADIČNÍ LIDOVÉ KULTURY NA VALAŠSKU

Miloš (Bohumil) Kašlík (1894–1974) představuje zajímavou osobnost kulturního života Valašska prvních dvou třetin 20. století. Věnoval se národopisu, hudbě, baletu, loutkovému divadlu, byl předsedou muzejní společnosti ve Valašském Meziříčí. Aktivní byl při zakládání valašských kroužků, externě vyučoval lidový tanec na ostravské konzervatoři. V oblasti tradiční kultury se věnoval vedle lidového tance také národopisné kresbě (taneční motivy, dokumentace objektů lidového stavitelství, krojů). Je autorem libreta k filmu Valašské tance, napsal a vlastními kresbami doprovodil knihu Valaské povědačky. Práce by měla vycházet z analýzy pozůstalostí uložených ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm a ve valašskomeziříčské pobočce Muzea regionu Valašsko. **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**

UPLATNĚNÍ EXPERIMENTÁLNÍ ETNOGRAFIE PŘI REKONSTRUKCI TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ TECHNOLOGIE

Metody experimentální etnografie uplatněné při rekonstrukci tradičních rukodělných technologií zpracování přírodních materiálů (jednotlivé technologie i komplexnější témata). Zaměřeno na problematiku rekonstrukcí a experimentů v etnologii (tradiční hmotná kultura).

PhDr. V. Michalička, Ph.D.

LIDOVÁ KULTURA V DÍLE RŮŽENY KRČMAŘOVÉ

Výtvarnice Růžena Krčmařová se inspirovala folklorními festivaly a zachycovala především tanečnický z různých regionů Moravy. Její pozůstalost je uložena ve sbírkách Etnografického ústavu Moravského

zemského muzea. Diplomová práce zpracuje život a dílo této výtvarnice, součástí bude zpracování a utřídění kolekce kreseb a akvarelů.

prof. PhDr. A. Křížová, Ph.D.

ZAŠOVSKÉ KYTIČKY A IRSKÁ KRAJKA NA VALAŠSKU

V polovině 19. století se v obci Zašová na Valašsku rozšířila technika háčkované krajky. Původně byla nazývaná jako irská krajka, která měla napodobovat italské krajky, řeholnice ji používaly především na výzdobu církevních ornátů. V Zašové se háčkování věnovalo několik žen, oblibu získaly drobné kyticčky určené jako doplněk k ženskému oděvu. Udržení tradice podporovaly kurzy a veřejné prezentace (i na světových výstavách).

prof. PhDr. A. Křížová, Ph.D.

TANEČNÍ KULTURA V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Fenomén tance lze studovat v různých historických kontextech, sociálních vrstvách, v konkrétních subkulturách, žánrech, funkcích, jako volnočasovou aktivitu či s přesahy k umělecké tvorbě. Poznání tance, prostředí a nositelů je podstatou etnochoreologického studia, ať už s tematickou vazbou na tanec lidový či jiné druhy a žánry. Diplomová práce bude zaměřena na vybrané téma z této široké badatelské oblasti.

prof. PhDr. M. Pavlicová, CSc.

ETNOKULTURNÍ TRADICE A FORMOVÁNÍ LOKÁLNÍ A REGIONÁLNÍ IDENTITY

Problematika etnokulturních tradic zasahuje širokou oblast zájmu společnosti o lidové tradice. V řadě případů tento zájem patří ke stěžejním elementům formování lokální či regionální identity, zejména v souvislosti s udržováním lidových tradic (hody, dožínky ad.), ale i s aktivitami, jež z těchto tradic vycházejí nebo přebírají jejich funkce (lokální aktivity s kulturním obsahem a výraznou sociální stopou). Téma případné práce je nutno opřít o hloubkový výzkum v konkrétní lokalitě či oblasti a zejména o motivace aktérů a reflexi jejich činnosti v daném společenství.

prof. PhDr. M. Pavlicová, CSc.

FOLKLORNÍ FESTIVAL JAKO SOCIÁLNÍ PROSTOR

Folklorní festivaly byly dlouho vnímány především skrze prezentaci vybraných projevů lidové kultury či posléze scénického folklorismu. Lze je však studovat jako specifický prostor, který je ve výše uvedeném rámci místem společenské komunikace, kde se odrážejí mnohé další vlivy: odborné, umělecké, politické, komerční ad. Výzkum lze zaměřit na jeden festival či srovnání více festivalů či slavností. Předpokládá se kvalitativní výzkum, který zohlední nejen záměry organizátorů a dramaturgů festivalu, ale především návštěvníků a dalších uživatelů.

prof. PhDr. M. Pavlicová, CSc.

ZAKLÁDÁNÍ RODINY A VÝCHOVA DĚTÍ ZA SOCIALISMU V MEZIGENERAČNÍ PERSPEKTIVĚ

Projekt diplomové práce musí být předem konzultován a na základě konzultací zúžen a specifikován. Výzkum se zaměří na reflexi každodennosti za socialismu na mikroúrovni života v rodině: zakládání rodiny, řešení bytové situace, výchovu dětí. Sledována mohou být specifika řešení běžných životních situací v období socialismu s ohledem na faktory jako je vliv sociálního kapitálu, fungování šedé ekonomiky, přelévání pracovní doby ve prospěch řešení každodenních záležitostí života rodiny či dokonce korupce. Vedle analýzy zabezpečování potřeb všedního dne je však nutno sledovat i roviny volby životní strategie spjaté s prostředím (městem, vesnicí), sociálním postavením, hodnotovou orientací

(včetně vlivu religiozity), identitou a rodinnou pamětí. Tyto roviny mají vliv na výchovu dětí, způsob života i vztah k mocenskému zřízení a nemohou být přehlíženy, naopak by se mělo jednat o klíčová východiska, na kterých bude stavět předkládaný projekt diplomové práce. Vítán je mezigenerační výzkum – realizace orálně historických rozhovorů se členy více generací jedné rodiny, reflektována by přitom měla být i rodinná paměť a sdílené představy o původu a místě rodiny v širším světě. Tato forma výzkumu však ve zvýšené míře vyžaduje promýšlení etických otázek včetně reflexe vlastní pozice badatele a vztahu k prostředí výzkumu.

PhDr. O. Polouček, Ph.D.

LOKÁLNÍ A SPOLEČENSKÉ SOUVISLOSTI VZPOMÍNÁNÍ NA OBDOBÍ SOCIALISMU

Projekt diplomové práce musí být předem konzultován a na základě konzultací zúžen a specifikován. Období socialismu doposud silně rezonuje v kolektivní paměti. Vzpomínky na socialismus nabývají různé podoby: jsou přitom formovány prostředím, ve kterém se jejich nositelé pohybují. Nabývají různých podob od kritiky po nostalgii, od dramatických příběhů po humorné historky. Diplomant/diplomantka bude na základě kvalitativního výzkumu studovat vzpomínky na socialismus v úzce vymezeném prostředí (lokálně, sociálně, profesně, zájmově atd). Nabízí se studium v profesním prostředí (zaměstnanci konkrétního podniku, konkrétní profese – řemeslníci, specialisté, příslušníci bezpečnostních složek), v určitém regionu (venkovský, periferní, pohraniční, průmyslový, etnografická oblast, obec se specifickou historií a identitou), prostředí definovaném religiozitou (katolické i protestantské komunity, minoritní náboženská společenství), zájmová a volnočasová sdružení (chataři, komunity sportovců, umělců apod.).

PhDr. O. Polouček, Ph.D.

POST-SOCIALISTICKÁ TRANSFORMACE V LOKÁLNÍCH KONTEXTECH

Projekt diplomové práce musí být předem konzultován a na základě konzultací zúžen a specifikován. Pád vlády KSČ v roce 1989 tvoří zásadní milník, který doposud silně rezonuje v paměti, identitě ale i každodennosti české společnosti. Jedná se zároveň o konfliktní bod, ke kterému se různé části společnosti vztahují buď pozitivně nebo negativně na základě zkušeností osobních i sdílených v rámci komunity, sociální či profesní skupiny. Jedná se o příběhy úspěchu a prosperity, ale i o postoje formované zklamáním a úpadkem. Diplomant/diplomantka bude na základě kvalitativního výzkumu studovat post-socialistickou transformaci a její současnou reflexi v úzce vymezeném prostředí (lokálně, sociálně, profesně, zájmově atd). Příklady možných prostředí výzkumu viz téma „Lokální a společenské souvislosti vzpomínání na období socialismu“. Nabízí se i volba dílčího tématu: vzpomínky na vznik a obnovu drobného podnikání, proměna komunitního života v obci po roce 1989, osamostatnění obce, obnova či vznik instituce – např. školy. Proměna zájmové činnosti, transformace institucí spjatých se zájmovými aktivitami (tělovýchovné jednoty, mládežnické organizace). Personální kontinuity v rámci rodiny (řemeslo, živnost), či zájmových aktivit (tělovýchovné organizace – Sokol, Orel), mládežnické organizace (skauting). Lokální souvislosti transformace – pohraničí, průmyslové město, národopisná oblast. Rozpad Československa a dopady na každodenní život v pohraničí.

PhDr. O. Polouček, Ph.D.

KOMUNITNÍ ŽIVOT NA SOUČASNÉM VENKOVĚ

Projekt diplomové práce musí být předem konzultován a na základě konzultací zúžen a specifikován. Existence komunitního života tvoří klíčový předpoklad prosperity venkova. Životnost komunity je formována existencí formálních institucí (škola, farnost), spolků (dobrovolní hasiči, myslivci, sportovní kluby atd.), funkční infrastrukturou, ale i přítomností neformálních sociálních sítí vázaných příbuzenskými, sousedskými či přátelskými vztahy, sítěmi vzájemné výpomoci dobrovolné a volnočasové i formované nepsanými pravidly a sociálními norami. Existenci komunity negativně i pozitivně ovlivňují procesy spjaté s modernizací a globalizací. Na jednu stranu můžeme sledovat anonymizaci, odcizení a mizení veřejných institucí (škola, hostinec, obchod). Na druhou stranu však růst životní úrovně, prosperita a dostatek různých forem kapitálu přináší zdroje a energii pro iniciativu lokálních aktérů a aktivizaci komunitního života. Situace se ale může zásadně lišit lokálně i regionálně a je podmíněna přítomností aktivních iniciátorů i prosperitou regionu jako takového. Rozdíly mezi různými regiony ČR jsou proto v současnosti značné. Diplomant / diplomantka realizuje terénní výzkum ve zvolené lokalitě a téma na základě vlastní iniciativy vhodně specifikuje a zúží.

PhDr. O. Polouček, Ph.D

Pouze magisterská diplomová práce: SOCIÁLNÍ NORMY NA SOUČASNÉM VENKOVĚ

Projekt diplomové práce musí být předem konzultován a na základě konzultací zúžen a specifikován. Ideje hodnoty a normy se mění pomaleji než politické režimy, technologie a způsob života. Lze doposud na venkově nalézt rezidua normativních představ spjatých se životem na tradiční vesnici? Jak se hodnoty, ideje a představy lidí měnily v průběhu času a jaké faktory je ovlivňovaly? Jak se venkovské obyvatelstvo dokázalo vyrovnávat s ideologiemi prosazovanými vládnoucí mocí, jak na ně reagovalo? V diplomové práci je možno se zaměřit na určitou skupinu venkovského obyvatelstva (selský stav, náboženské komunity, reemigranti a novoosídlenci, obyvatelé obcí se specifickým postavením v rámci regionu, etnografické oblasti, periferie). Je možno též předkládat výzkumné projekty zaměřené na prostředí malých či velkých měst.

PhDr. O. Polouček, Ph.D

JANO KÖHLER (1873-1941) - ŽIVOT A DÍLO

Moravský malíř se ve své tvorbě zaměřil na výzdobu církevních i světských objektů, především na jižní Moravě, pracoval jako malíř a grafik. Byl jedním ze zakládajících členů Sdružení výtvarných umělců moravských a podílel se na výzdobě hodonínského Domu umělců. Inspiroval se lidovou kulturou a tyto motivy převáděl i do církevních témat.

prof. PhDr. A. Křížová, Ph.D.

MODERNÍ SPOLEČENSKÉ FESTIVITY VOLNĚ NAVAZUJÍCÍ NA LIDOVOU TRADICI

Výzkum novodobých etnokulturních tradic dle vlastního výběru, které vznikly ve volné anebo domnělé vazbě na tradiční lidovou kulturu a jsou svými nositeli považovány za její součást anebo za důležitou část jejich kulturní identity a pocitu sounáležitosti s místem, kde žijí nebo se svými předky.

PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.

MUZEA V PŘÍRODĚ JAKO PLATFORMA PRO UCHOVÁNÍ NEMATERIÁLNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO hovoří o zajištění životaschopnosti, identifikaci, dokumentaci, výzkumu, ochraně a uchování, propagaci a předávání nemateriálního kulturního dědictví. Muzea v přírodě tvoří ideální prostředí pro naplňování těchto úkolů. Jakým způsobem mohou muzea v přírodě přispívat k zajištění uchování prvků nemateriálního kulturního dědictví a k jejich předávání dalším generacím? Jakou roli hrají v procesu uchování tradičních technologií, ale i dalších oblastí, např. obřadů a obyčejů, znalostí o přírodě a vesmíru či interpretačního umění? Mohou napomoci živému předávání prvků tradiční lidové kultury a podpořit její životaschopnost v terénu, nebo jen přispívají k jejich institucionalizaci a stylizaci? Jakou roli hrají muzea v přírodě ve vztahu k nositelům tradic? Jak se provazuje sbírkotvorná a odborná činnost muzea jako instituce s vývojem živé kultury za jeho branami?

PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.

VLIV ZÁPISŮ NA SEZNAMY NEMATERIÁLNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V PROCESU VÝVOJE TRADIČNÍ LIDOVÉ KULTURY

Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO užívá několik mechanismů pro zviditelnění prvků nemateriální kultury, z nichž nejznámější a nejvíce preferovaný je Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva. V českém prostředí na tento systém navazuje Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a jeho regionální (krajské) varianty. Zápis na seznam není pouhou formalitou. Jedná se o akt, při němž odpovědnost za uchování a další vývoj zapsaných prvků vedle společenství nositelů přebírá často široká škála institucí. Dochází ke značné propagaci těchto jevů, přilákání turistů, což může mít přímý vliv na další praktikování prvku, ale především dochází ke změně ve vnímání jak na straně veřejnosti, tak na straně samotných nositelů. Práce by měla na základě případových studií zmapovat procesy proměny před a po zápise a analyzovat dopad systému zápisů na vývoj tradiční lidové kultury v České republice.

PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.

MAPOVÁNÍ SYSTÉMU PÉČE O NEMATERIÁLNÍ KULTURNÍ DĚDICTVÍ (TRADIČNÍ LIDOVOU KULTURU) V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika, stejně jako i jiné země střední a východní Evropy, byly po pádu železné opony a po přijetí zásadních mezinárodních dokumentů, jako byly rezoluce 25. generální konference UNESCO z roku 1989 *Doporučení k ochraně tradiční a lidové kultury a folkloru* nebo *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví z roku 2003* nuceny vyrovnat se s dichotomií lidové a „nelidové“ tradiční kultury. Vzhledem k historickým souvislostem je nemateriální kulturní dědictví u nás považováno za oblast, jíž se primárně věnuje obor etnologie. Ten na rozdíl od příbuzných věd v jiných částech Evropy a především zbytku světa v minulosti zkoumal právě především oblast lidové kultury. Ta je tedy u nás zcela logicky ztotožňována s nemateriálním kulturním dědictvím. Ani z daleka se však nejedná o trend globální.

Diplomové práce se mohou zaměřit na tyto oblasti (vybrat jen jednu):

- výzkum vztahu mezi tradiční lidovou kulturou a nemateriálním kulturním dědictvím z hlediska jejich zkoumání a vymezení z pohledu oboru etnologie
- výzkum vztahu mezi tradiční lidovou kulturou a nemateriálním kulturním dědictvím z hlediska jejich institucionalizace v rámci činnosti odborných institucí, muzeí, orgánů státní správy či seznamů nemateriálních prvků na úrovni krajů, státu a / nebo UNESCO
- zachycení historického vývoje ukotvení ochrany nemateriální kultury na národní, popřípadě na krajských či lokálních úrovních (legislativní dokumenty, koncepce a plány ochrany tradiční lidové kultury, grantové programy, síť odborných institucí věnující se dokumentaci TLK, seznamy atp. – výběr rozsahu je na diplomantovi po konzultaci s vedoucí práce) po roce 1989, popřípadě v časovém rozmezí, které si diplomant vytyčí

PhDr. Eva Kuminková, Ph.D.

KUNŠTÁTSKÁ KAMENINA. VÝVOJ VÝROBNÍHO OKRUHU V 19. A
20. STOLETÍ.

PhDr. Roman Malach, Ph.D.

BAKALÁŘSKÉ A MAGISTERSKÉ PRÁCE Z NABÍDKY ETNOGRAFICKÉHO ÚSTAVU MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

(pro všechna témata kontaktní osoba: **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**)

VÝSTAVNÍ ČINNOST ETNOGRAFICKÉHO ÚSTAVU MZM MEZI LETY 1990-2020 A JEJÍ PŘÍNOS PRO VÝVOJ OBORU

Mapování tematických výstav či koncepcí výstav a zhodnocení jejich dopadu na odbornou i širokou veřejnost prostřednictvím recenzí v odborném či populárním tisku, sledování činnosti dalších institucí atd.

PROMĚNY TRADIČNÍ KULTURY V BÝVALÝCH PŘEDMĚSTSKÝCH A VE VYBRANÝCH BÝVALÝCH SAMOSTATNÝCH OBCÍCH PŘIPOJENÝCH K BRNU V OBDOBÍ MEZI LETY 1850 AŽ 1980

(Se zohledněním proměny obce po připojení k Brnu)

Zmapování procesů v dnešních městských částích před a po jejich připojení k Brnu z hlediska tradiční lidové kultury a kultury obecně.

ANALÝZA SOUČASNÝCH FOREM ZAMĚSTNÁNÍ OBYVATEL VENKOVSKÝCH OBCÍ – STATISTICKÁ ANALÝZA DAT A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ S VYUŽITÍM MAPOVÝCH PODKLADŮ.

MĚSTSKÉ ZAHRADNIČENÍ JAKO KULTURNÍ A POLITICKÝ FENOMÉN?

Sledování a interpretace motivací současných uživatelů zahrádkářských kolonií, komunitních zahrad a jiných forem společně sdílených prostranství k pěstování zemědělských produktů. Dopad této formy trávení volného času na místní komunitu, vliv politické správy na podobu trávení volného času a postižení environmentálních otázek spojených s tímto fenoménem.

MAPOVÁNÍ TRADIČNÍ KULTURY V NĚMECKÝCH JAZYKOVÝCH OSTROVECH DO ROKU 1945.

Na příkladu Brna a širšího Brněnska.

ŽIDOVSKÉ TRADICE PERSPEKTIVOU HISTORICKÝCH DOKUMENTŮ

Na příkladu Brna a širšího Brněnska.

UKRAJINSKÉ DĚTI A JEJICH POSTAVENÍ NA ZŠ A SŠ V ČR V LETECH 2021-2024 V SOUVISLOSTI S VÝVOJEM NÁZORŮ VĚTŠINOVÉ SPOLEČNOSTI NA VYPUKNUTÍ A VÝVOJ RUSKO- UKRAJINSKÉ VÁLKY V LETECH 2021-2024.

POSTAVENÍ UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ V ČR MEZI LETY 2021- 2024 V SOUVISLOSTI S VÝVOJEM NÁZORŮ VĚTŠINOVÉ

SPOLEČNOSTI NA VYPUKNUTÍ A VÝVOJ RUSKO-UKRAJINSKÉ
VÁLKY V LETECH 2021-2024.

BAKALÁŘSKÉ A MAGISTERSKÉ PRÁCE Z NABÍDKY SLOVÁCKÉHO MUZEA V UHERSKÉM HRADIŠTI

(pro všechna témata kontaktní osoba: **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**)

DÍLO JELENY LÁTALOVÉ A JEJÍ FOTOGRAFICKÁ POZŮSTALOST

Muzejnice, etnografka a fotografka Jelena Látalová rozená Fišerová (23.8.1921 Praha – 3.4.2003 Černošice) pracovala v letech 1943 – 1945 ve Fotoměřickém ústavu a v letech 1958–1984 v Národopisném oddělení Národního muzea. Specializovala se na lidové výtvarné umění a národopisnou fotografii, dokumentovala doklady tradiční lidové kultury, zejména slavnosti a lidový oděv. Její snímky mají nejen velkou vypovídací hodnotu, ale také vysokou výtvarnou úroveň. V roce 2013 se dostala fotografická pozůstalost do fondu Slováckého muzea v Uherském Hradišti. Práce by měla zpracovat život a dílo Jeleny Látalové, zejména s důrazem na její práci fotografickou a součástí bude utřídění a zpracování kolekce fotografií, zvětšenin a negativů ve fondu Slováckého muzea.

KERAMICKÁ DÍLNA JOSEFA STANCLA V UH. HRADIŠTI MAŘATICÍCH

Stanclova dílna v Mařaticích, byla založena u zde již existující cihelny. Používala značku UHD nebo JS. V začátcích této dílny zde v letech 1918 – 1922 působil i vynikající kruhař Karel Němec, který tvořil také v Modre na Slovensku a v r. 1926 si založil samostatnou dílnu v Ratiškovcích. Ve 40. letech přišel do mařatické dílny výtvarník Ludvík Siegel, který navrhoval nové vzory podle původních předloh, přičemž se snažil dosáhnout barevnosti starých mistrů. Mezi jeho nejznámější dekory patří různé spirály v zelené či modré barvě. Dílna zanikla po druhé světové válce. Sběrka keramiky Slováckého muzea obsahuje několik desítek kusů keramiky z mařatické Stanclovy dílny. Výstupem práce by měla být komplexní práce pojednávající o dílně i o zastoupení její produkce v muzejních sbírkách nejen ve Slováckém muzeu.

FOTOGRAFIE LADISLAVA VLADYKY VE FOTOARCHIVU SLOVÁCKÉHO MUZEA

Ateliérovou fotografii meziválečného období zastupuje více než 800 snímků z fotoateliéru Ladislava Vladyky z Uherského Brodu čp. 156. Kromě ateliérových fotografií dokumentující vývoji lidového oděvu především na Uherskobrodsku obsahuje jeho dílo také vyobrazení různých svátků a slavností. Práce by měla přinést informace o osobnosti Ladislava Vladyky, jeho fotografickém ateliéru a zhodnotit význam ateliérové fotografie pro dokumentaci vývoje lidového oděvu v regionu.

FOTOGRAFIE JOSEFA DUDEŠKA VE FOTOARCHIVU SLOVÁCKÉHO MUZEA

Více než 400 fotografií dokumentuje ve fotoarchivu Slováckého muzea činnost Josefa Dudeška, uherskohradištského obchodníka a nadšeného fotografa amatéra, který v průběhu 30 – 40. let 20. století dokumentoval významné památky a stavby na Uherskohradištsku i některé slavnosti a jarmarky na Uherskobrodsku a Uherskohradištsku. Komplexně nebyly dosud soubor jeho fotografií ani jeho osobnost zpracovány.

FOTOGRAFIE BŘETISLAVA PRAČKY VE FOTOARCHIVU SLOVÁCKÉHO MUZEA

Soubor více než 350 snímků z činnosti Břetislava Pračky z let 1910–1930 uložených ve fotoarchivu Slováckého muzea zachycuje sakrální stavby, obytná stavení i hospodářské budovy, ale také svátky a slavnosti nejen na Uherskohradištsku a Uherskobrodsku, ale také Horňácku. Skleněné negativy daroval

v roce 1948 do Slovákého muzea přímo sám autor. Osobnosti Břetislava Pračky (1881 – 1958), který byl strojním inženýrem a pedagogem na VŠT v Brně byla již věnována pozornost s ohledem na jeho literární činnost a zájem o dílo Petra Bezruče. Jeho dílo fotografické, které by si s ohledem na umění zachycení detailu, příležitosti i dokumentační hodnotu zachycující tradiční lidovou kulturu zasloužilo zhodnocení.

BAKALÁŘSKÉ A MAGISTERSKÉ PRÁCE Z NABÍDKY NÁRODNÍHO MUZEA V PŘÍRODĚ V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚM

(pro všechna témata kontaktní osoba: **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**)

ZMĚNY V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ VESNICE NA VALAŠSKU PO ROCE 1948

Valašské muzeum v přírodě, pobočka Národního muzea v přírodě, připravuje jako dlouhodobý záměr předefinování dosavadní dokumentační, akviziční a prezentační činnosti. Jedná se především o posunutí časové hranice dokumentovaných a prezentovaných jevů do období po změně politického režimu v polovině 20. století a s tím spojených společenských změn. Stále existoval venkovský život v regionu, avšak značně postižený novou situací. To mělo vliv nejen na strukturu zaměstnání a podoby tradičního života, ale druhotně především na změny usedlostí a bydlení. Radikální proměnou prošla také venkovská spolková činnost.

Prostorové vymezení:

Zúžená sběrná oblast Valašského muzea v přírodě – okres Vsetín, část okresu Zlín – jižní Valašsko, část okresu Nový Jičín – podhůří Veřovických vrchů a Frenštátsko.

Časové vymezení:

1945–1989

Jednotlivé tematické okruhy:

POČÁTKY KOLEKTIVIZACE

Počáteční fáze zakládání JZD, agitace, perzekuce sedláků, dodávky, hospodaření JZD v převzatých soukromých usedlostech.

STABILIZOVANÉ KOLEKTIVNÍ HOSPODAŘENÍ

Systém práce, soukromé záhumenkové hospodaření, proměna soukromých usedlostí, novostavby JZD a další ve sběrné oblasti Valašského muzea v přírodě.

NOVOSTAVBY OBYTNÝCH DOMŮ NA VESNICI

Změny v bydlení ve druhé polovině 20. století. Typové projekty rodinných domů, sdílení projektů více stavebníky, modernizace příslušenství, nedostatek stavebních materiálů.

MODERNIZACE V BYDLENÍ RODIN

Vliv průmyslových výrobků, technická modernizace ve vybavení, vliv zaměstnání v podnicích Tesla, Zbrojovka Vsetín, MEZ Brumov, průmyslu na Ostravsku atd.; rekreace a cestování a jejich vliv na vybavení domácnosti.

ŽIVOT V TRADIČNÍM USPOŘÁDÁNÍ DOMU

Především dožívání starých lidí, konzervativců, sociálně slabších.

CHARAKTERISTICKÉ PRVKY MODERNIZACE VESNICE

Způsoby jejich výstavby – kulturní dům, jednota, autobusová zastávka, telefonní budka, proměna venkovského prostoru.

REKREACE V BESKYDECH

Adaptace objektů lidového stavitelství na rekreační účely, interiérové vybavení, úprava prostředí.

ZPŮSOBY A MOŽNOSTI ZÍSKÁVÁNÍ A UPLATNĚNÍ SOUČÁSTEK TRADIČNÍHO LIDOVÉHO ODĚVU PRO PREZENTAČNÍ POTŘEBY FOLKLORNÍCH SOUBORŮ

Popis problematiky získávání oděvních součástí vhodných pro vystoupení folklorních souborů. Jaké faktory ovlivňují obnovu nebo rozšiřování krojového vybavení souborů, kdo pečuje o vybavení, kdo iniciuje obnovu vybavení, jakým způsobem získat finance, kde nechat vyhotovit nebo kde koupit, podle jakých vzorů a kritérií nechat vyhotovit, jakým způsobem dochází k uplatnění? Možno popsat praktiky jednoho folklorního souboru nebo naopak porovnat zkušenosti více souborů.

ZPŮSOBY PREZENTACE VE VALAŠSKÉM MUZEU V PŘÍRODĚ OD 60. LET 20. STOLETÍ PO SOUČASNOST

Téma pokrývá novodobou expoziční a výstavní činnost Valašského muzea v přírodě od poloviny 20. století až po současnost, včetně práce s konceptem tzv. „živého muzea“ – tedy především interpretace kulturního dědictví formou tematických programů a oživených expozic. Toto téma lze rozdělit i na více dílčích okruhů.

BAKALÁŘSKÉ A MAGISTERSKÉ PRÁCE Z NABÍDKY ETNOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR

(pro všechna témata kontaktní osoba: **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**)

KRAJINSKÉ VÝSTAVY PRVNÍ POLOVINY DEVADESÁTÝCH LET 19. STOLETÍ JAKO PŘEDMĚT ETNOLOGICKÉHO BĚDÁNÍ

Druhá polovina 19. století je co do rozvoje české a moravské národopisné vědy nejen ve znamení poznávání jednotlivých projevů lidové kultury a života českého lidu v Čechách, na Moravě i ve Slezsku, jakož i v zahraničních místech a oblastech, ale také předmětem jejich cílevědomého studia. Výsledky tohoto národopisného bĚdání byly pak šířeny různými výstupy – přednáškami, zprávami a články v periodickém tisku a ve sbornících, samostatnými knižními publikacemi atd.

Zhruba od osmdesátých let se i u nás prosazovala myšlenka prezentace projevů lidové kultury prostřednictvím expozic, výstav. Tento trend zintenzivnil od samého počátku devadesátých let, když se daly do pohybu přípravy směřující k uspořádání Národopisné výstavy československé v Praze, kdy se začalo organizovat celé hnutí směřující k uskutečnění tohoto ambiciózního projektu. Důležitý praktický požadavek, bez něhož nebylo možno přistoupit k realizaci tak mohutného podniku, představovalo rozhodnutí uspořádat zejména v národopisně živých místech přípravné výstavy, pro něž se vžil označení "krajinské" (někdy se užíval deminutivní tvar krajinské výstavy). Ty pak byly pořádaný nejen v Čechách, ale také na Moravě. Vykazovaly rozmanitý ráz i úroveň. Měly také různou dobu trvání, někde trvaly pár dní, třeba jen sobotu a neděli, ale jinde i několik týdnů, lišily se svým pojetím a obsahem, shlédlo je různé množství návštěvníků atd. Každý z těchto pozoruhodných, nepochybně odvážných a veskrze průkopnických projektů vykazuje svébytné a svérázné rysy. Výstavy však rozhodně měly zásadní význam pro danou lokalitu či region, nikoli pouze po dobu svého konání, ale byly vskutku nadčasovou událostí, jak je zřejmé z mnoha důkazů.

Obecně lze konstatovat, že i na Moravě se tyto krajinské národopisné výstavy staly podnětem ke zkoumání lokální národopisné situace ve větším měřítku, než tomu bylo doposud, byly závažným podnětem ke sběru lidových písní, tanců, krojů, výšivek, projevů lidové slovesnosti, obyčejů, dokladů starých památek všeho druhu a skutečně té nejširší škály (kupříkladu různých zpěvníků písní a skladeb, různých jiných písemností, kronik, listin, privilegií, dávných biblí, ale třeba také starých mincí, hudebních nástrojů, apod.)

Některé z těchto krajinských výstav už byly patřičně či alespoň částečně zhodnoceny odborníky (Kroměříž, Troubsko), zejména jim však věnovali pozornost předchozí studenti zmíněné katedry (P. Minářová: Vyškov, E. Tomášová: Dačice a Telč, L. Libicharová: Šlapanice ad.). Některé další výstupy jsou v současnosti rozpracovány či opětovně přepracovávány (Boskovice, Šlapanice). Velká většina z těchto výstav – včetně těch největších a nejvýznamnějších – však nebyla důkladně zkoumána, a tudíž dosud postrádá patřičný výstup, který by každou z těchto akcí náležitě popsal i závazně zhodnotil jeho význam.

V současnosti jsou však takto zaměřené práce usnadňovány již publikovanými základními přehledy národopisných aktivit spjatých s krajinskými výstavami (Večerková, Altman) stejně jako již publikovanou bibliografií (Altman: Podíl národopisu na rozvoji českého národního hnutí /do roku 1918/). Stejně tak by bylo záhodno prozkoumat prezentaci realizovaných expozic z jednotlivých lokalit na finální Národopisné výstavě československé v Praze roku 1895, a náležitě ji zhodnotit. Nemenší pozornost si zaslouží následné osudy vybraných exponátů po skončení NVČ.

Seznam lokalit na Moravě, kde byly v první polovině 90. let 19. století konány dosud ne zcela probádané krajinové výstavy:

Blatnice	Prostějov
Dřevohostice	Přerov
Frenštát pod Radhoštěm	Senice
Hnojice	Skaštice
Hodonín	Slavkov
Holešov	Tišnov
Hranice	Tovačov
Chropyně	Třebíč
Kojetín	Uherský Brod
Litovel	Valašské Meziříčí
Litovel	Velká nad Veličkou
Ořechov	Velké Meziříčí
Moravské Budějovice	Vsetín
Náklo	Zvole u Zábřehu
Žďár nad Sázavou	

TZV. GUERILLA GARDENING A GUERILLA FORESTING V SOUČASNÉ ČR

Práce zaměřená (a případnou lokální/regionální specifikací) na nelegální, resp. aktivistické formy zahrádkářství a lesnictví v městském a venkovském prostoru.

SOUČASNÉ FORMY PREZENTACE A REVITALIZACE „LESNÍCH ŘEMESEL“

Práce zaměřena na popis a analýzu dnešních forem předvádění, revitalizace a prezentace tzv. lesních řemesel (zejm. uhlířství) v ČR v rámci turismu, vědeckého výzkumu, popularizačních akcí apod. Výchoziskem bude analýza médií, propagačních materiálů apod. a terénní výzkum v institucích, které se prezentací tohoto typu kulturního dědictví zabývají. Možno rozšířit i na další evropské země.

ETNOGRAFIE POD KŘÍDLY STB

Práce zaměřená na vliv Státní bezpečnosti v období před rokem 1989 na život a dílo konkrétních badatelů, pracovišť, rozvoj určitých badatelských specializací atd. Předpokládá se především náročný pramenný výzkum (doporučeno jako magisterská práce) v Archivu bezpečnostních složek.

KUTILSTVÍ JAKO POKRAČOVÁNÍ DOMÁCÍ LIDOVÉ VÝROBY?

Práce zaměřená na fenomén tzv. kutilství v 60. letech 20. století až současnosti. Cílem by mělo být (na základě terénního výzkumu zaměřeného na informátory, kteří samo sebe označují, či jsou tak označováni okolím, za „kutily“) sledovat motivace k neprofesionální výrobě užitkových i dekorativních předmětů, spektrum výrobků, užívaného materiálu a technik.

MORÁLNÍ PANIKA A SEKURITIZACE V OCHRANĚ PŘÍRODY – KAUZA NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Požár v NP České Švýcarsko v létě 2022 vzbudil extrémní mediální zájem a vyburcoval morální paniku až hysterii směrem k potřebě „požárního zabezpečení“ národních parků. Nevíme ale vůbec nic o tom, co si o příčinách, průběhu a důsledcích požáru myslí místní obyvatelé, zaměstnanci NP nebo turisté,

kteří oblast navštěvují. Zjistit by to měl terénní výzkum (rozhovory, dotazníky, mediální analýza), na který je práce zaměřena.